

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

سیوطی

جلسه ۹۱

استاد: وافی یزدی

موضوع: فعل متعدی و لازم

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

نکته ۱:

در موارد زیر، حذف مفعول فضله چون ضرر دارد، جایز نیست:

- ۱- اگر مفعول فضله، جواب سوال باشد: «زیداً» در جواب «مَنْ ضَرَبْتَ؟»
- ۲- مفعولی که محصور شده: ما ضَرَبْتُ إِلَّا زَيْدًا

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

نکته ۲:

گاهی فعلی که مفعول فضله را نصب داده، حذف می شود:

الف- حذف جوازی:

- ۱- گاهی با وجود قرینه حالیه است؛ مثل اینکه به کسی که برای حج آماده شده بگویی: «مَكَّةَ» (یعنی: تُرِيدُ مَكَّةَ)
- ۲- گاهی با وجود قرینه مقالیه است: «زیداً» در جواب «مَنْ ضَرَبْتَ؟»

ب- حذف وجوبی:

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

- ۱- جایی که فعل ناصب، مفسر داشته باشد
- ۲- ناصب در باب نداء باشد: یا زیدُ (اصلش: اُنَادِی زَيْدًا)
- ۳- در ضرب المثل
جاری مجرای ضرب المثل (مثل آیه قرآن و...)